

Brede alliantie wil gezondheidsachterstand van Zuid-Limburg eensgezind aanpakken

Terugblik Raadsconferentie
'Help Zuid-Limburg met een Trendbreuk'

Drukbezocht?

Ja!

Vergt de gezondheidsachterstand van Zuid-Limburg een gezamenlijke aanpak?

Ja, luidde het eensgezinde antwoord van de zaal aan het slot van een drukbezochte raadsconferentie op 18 februari 2019. De wil om 'samen' een trendbreuk te bewerkstelligen, lijkt groter dan ooit. En met 'samen' wordt dan bedoeld: partijen variërend van de politiek en beleidsmakers, tot het onderwijs, de zorg en het onderzoek.

“Het goede nieuws is dat er al veel gebeurt in Zuid-Limburg. Het idee is om acties meer op elkaar af te stemmen en de krachten te bundelen”, opende gespreksleidster Simone van Trier de conferentie. Deze vond plaats op een symbolische plek: in de aula met kantine van het Sintermeertencollege in Heerlen, waar middelbare scholieren gestimuleerd worden om gezond(er) te eten. Een mooi voorbeeld van een actie die misschien een beetje bijdraagt aan de gewenste trendbreuk. Maar er is duidelijk meer nodig, want ondanks alle inspanningen tot nu toe, is de gezondheidsachterstand nog steeds een feit.

Ja!

Hardnekkige achterstand?

“Ja, de gezondheidsachterstand van Zuid-Limburg is hardnekkig. En dat begint al op hele jonge leeftijd”, vertelde Maria Jansen, programmaleider van de Academische Werkplaats Publieke Gezondheid Limburg. Neem het bovengemiddeld aantal kinderen dat in deze regio te vroeg geboren wordt, of een aangeboren afwijking heeft. Verderop in de tijd zijn er andere verontrustende cijfers, bijvoorbeeld over de kinderen die zonder diploma de school verlaten. Of neem de relatief hoge zorgkosten voor de jeugd in Zuid-Limburg. En later, als deze kinderen zelf kinderen krijgen, gaat het weer net zo. Het is die trend, die gebroken moet worden. Daar over zijn alle gemeenten in Zuid-Limburg het eens. “We kunnen het niet alleen, we moeten het gezamenlijk doen. Kijken wat er al gebeurt en wat we gezamenlijk kunnen oppakken. Daarbij hebben we alle partijen nodig, van het onderwijs en de gezondheidszorg tot het bedrijfsleven. Ook economisch gezien is het heel belangrijk om uit die achterstandssituatie te komen”, zei wethouder Léon Geilen van Sittard-Geleen, die tevens bestuurlijk dossierhouder Trendbreuk is.

Maar welke rol is weggelegd voor de Provincie Limburg in dit verhaal?
“Want strikt genomen heeft de Provincie hierin niet zo veel te zeggen”, concludeerde Simone van Trier.

Partijen verbinden?

“De Provincie Limburg vindt de trendbreuk heel belangrijk. Ook al hebben we hier strikt genomen misschien geen rol in. Wij willen partijen met elkaar verbinden”, zei gedeputeerde Hans Teunissen (Sociale Agenda en Zorg). Daarbij zet de Provincie onder andere in op het programma dat gelijke kansen voor ieder kind wil bevorderen. “Zodat elk kind op dezelfde wijze aan een schoolcarrière kan beginnen, ook qua gezondheid”, aldus de gedeputeerde. Inge de Wolf, strategisch inspecteur IvhO en hoogleraar aan de Universiteit Maastricht, vertelde hoe belangrijk het is om partijen met elkaar te verbinden. “De tweedeling neemt toe, ook in Zuid-Limburg. Het is goed om de achterstand integraal aan te pakken”, concludeerde zij. Het actieprogramma Kansrijke Start Zuid-Limburg is daar een goed voorbeeld van. Het werd in januari door een groot aantal

Ja!

partijen ondertekend, inclusief VWS-minister Hugo de Jonge. Focus van dit programma: de eerste 1000 dagen. Het programmabureau Trendbreuk zet in op het leggen van dit soort verbindingen, zei Thomas Gelissen, de programmamanager Trendbreuk. Niet alleen in de eerste 1000 dagen, maar ook in de peuten- en schooltijd en als jongeren aan het werk gaan. “Want door in deze cyclus te investeren, kunnen we de trend breken. Uiteindelijk kom je immers uit bij de jongvolwassenen die straks kinderen krijgen.”

De meningen gepeild

Simone van Trier peilde met behulp van Mentimeter hoe aanwezigen de raadsconferentie beoordeelden. Dat leverde mooie resultaten op.

- Op de vraag wat aanwezigen als belangrijkste van de conferentie was bijgebleven, volgden reacties zoals: 'Samen aan de slag', 'samen, durven te proberen en leren van elkaar', 'kleine doelgerichte coalities kunnen leiden tot snellere resultaten' en 'integraal werken'.
- De vraag of een trendbreuk om een gezamenlijke aanpak in Zuid-Limburg vraagt, werd door iedereen met 'ja' beantwoord.
- Op de vervolgvraag, 'ik ga zelf helpen met die trendbreuk', was het antwoord al haast even eensgezind: slechts twee aanwezigen zeiden 'nee', de rest 'ja'.
- Op de vraag wat aanwezigen zelf concreet gingen doen, kwamen reacties als: 'partijen bij elkaar brengen', 'verbinden', 'drempels weghalen' en 'kansarme kinderen zo vroeg mogelijk helpen'.
- Wie er mee moeten doen, werd snel duidelijk: De gemeenten belandden met stip op één, gevolgd door 'burgers' en 'onderwijs'. Ook de 'Provincie' werd regelmatig genoemd.
- Tot slot werden aanwezigen opgeroepen om concrete ideeën te delen; het Programmabureau Trendbreuk krijgt alle antwoorden en ideeën mee, beloofde Simone van Trier.

Een gezamenlijk draagvlak

Met het peilen van de meningen kwam een einde aan een boeiende raadsconferentie. Die bestond naast twee plenaire sessies uit twee rondes met inspiratiesessies. Aan bod kwamen thema's als:

Burgerkracht en de trendbreuk, Nu Niet Zwanger, Preventiecoalities, Samenwerken in bestuurlijke netwerken, De wijk in

beeld en Gelijke kansenbeleid. De deelnemers dwaalden als brugklassers door de gangen, op zoek naar het goede lokaal. Om vervolgens geduldig te luisteren in de lesbanken, dan weer volop te discussiëren in een kring, of kort een quiz te doen. En hoe verschillend alle

sessies ook waren, de conclusie luidde steeds weer: we moeten het samen doen. Thomas Gelissen toonde zich duidelijk opgetogen over dit resultaat. "Ik merk dat er een groot draagvlak is voor een

gezamenlijke aanpak. Dat is super. En inspirerend!" Ook directeur Fons Bovens van de GGD Zuid Limburg was enthousiast.

Fons Bovens, directeur GGD Zuid Limburg: "Vandaag hebben we veel ideeën opgedaan"

"Als GGD doen we aan trendwatching, op basis daarvan adviseren we gemeenten en voeren we zelf beleid uit. Vandaag hebben we heel veel opgehaald en veel ideeën opgedaan. En zien we dat we vele partners hebben in het realiseren van de trendbreuk."

Op de agenda

Het mooiste resultaat is misschien nog wel dat die gewenste trendbreuk bij al die partijen ook nog eens heel hoog op de agenda staat. En zij daarin samen op willen trekken en “massa willen maken”, zoals verschillende keren werd opgemerkt.

Wethouder Léon Geilen: “Soms kan het nodig zijn iets in een kleinere coalitie uit te voeren. En om duurzaam te kunnen veranderen, is het belangrijk om de wijken in te gaan en bewoners erbij te betrekken.” Hij kreeg bijval van Maria Jansen, die meteen opperde dat daar hele praktische onderzoeksmethoden voor zijn. Simone van Trier vatte tot slot kort samen wat partijen nu te doen staat:

**“De intentie is groot, de ambitie is groot.
Nu samen aanpakken.”
En daar was iedereen het mee eens.**

Tot slot werden aanwezigen opgeroepen om concrete ideeën te delen; het Programmabureau Trendbreuk krijgt alle antwoorden en ideeën mee, beloofde Simone van Trier.

Quotes

Wiro Gruisen, manager Regio-regie, zorgverzekeraar CZ:

“Het is hartstikke goed dat deze conferentie er is, want je hebt een brede alliantie nodig. En bij de uitvoering keer je dan weer terug naar een kleinere schaal.”

Bianca Houben-Collaris strategisch beleidsadviseur Jeugdhulp, gemeente Brunssum:

“Je ziet dat gemeenten al veel breder naar mensen kijken. En dat ze eerder vragen: wat heeft dit gezin nodig? Het gaat om een mindset.”

Marc van Caldenberg, statenlid Limburg en raadslid Landgraaf voor de SP:

“Ik ben heel blij met de enorme opkomst vandaag. Plus het feit dat er zo veel verschillende partijen zijn, van onderwijs en gezondheidszorg tot de politiek. Het is goed dat het inhalen van die gezondheidsachterstand ons gezamenlijk doel is. En we daarbij aandacht hebben voor de sociaal-economische situatie van mensen.”

Elvira van Bergen, algemeen directeur Heerlen STAND-BY!:

“Ongelooflijk, hoe goed deze conferentie bezocht wordt. En wat goed dat er zoveel partijen zijn. Als we die kunnen verbinden, kunnen we echt wat bereiken.”

Hanke Dooper, beleidsmedewerker sociaal domein Jeugd, gemeente Beekdaelen:

“Perfect hoe hier alle thema's rondom de trendbreuk georganiseerd zijn. Ik heb net de inspiratiesessie van de Gezonde Basisschool van de Toekomst bezocht. Heel inhoudelijk: zo krijg je een goed beeld.”

Andrew Simons, projectleider Gezonde Basisschool van de Toekomst, Movare:

“De meest opmerkelijke conclusie van het onderzoek naar de Gezonde Basisschool van de Toekomst is dat de BMI van kinderen op de zogeheten controlescholen in twee jaar tijd toenam. Waar de BMI van kinderen op de interventiescholen in diezelfde periode omlaag ging. Niets doen is dus eigenlijk geen optie.”

Rilana Di Bartolomeo, jeugdverpleegkundige GGD Zuid Limburg:

“Heel goed dat beleid en praktijk hier vandaag bij elkaar gebracht worden.”

Mandy Leurs-Stijnen, onderzoeker-epidemioloog GGD Zuid Limburg:

“In onze inspiratiesessie laten we zien hoe de wijkprofielen van de GGD kunnen helpen met het realiseren van een trendbreuk. Dat is een streven van de regio, maar gemeenten willen graag lokaal accenten kunnen leggen. De wijkprofielen laten zien waar de nood het hoogst is en waar je als gemeente dus de focus op kunt leggen.”

Peter Boonen, beleidsmedewerker Provincie Limburg:

“Duurzaamheid en klimaat worden doorgaans niet vertaald in termen van gezondheid. Terwijl het goed is om die twee juist wel met elkaar te verbinden. Want zo appeleer je aan wat mensen raakt: hun gezondheid. En krijgen ze vanzelf meer aandacht voor duurzaamheid en klimaat.”

Jef Kleijnen, raadslid Valkenburgse Senioren Partij:

“Ook al zijn wij een seniorenpartij, voor ons is iedereen belangrijk, jong en oud. En ik heb kleinkinderen. Dus ja, de gezondheid van kinderen vind ik heel belangrijk. De overheid kan daar een stimulerende rol in spelen, maar daar hapert het wel eens.”

Initiatiefnemers

- De portefeuillehouders volksgezondheid van de 16 gemeenten in Zuid-Limburg
- Provincie Limburg
- GGD Zuid Limburg
- Jeugdgezondheidszorg Zuid-Limburg
- Academische Werkplaats Publieke Gezondheid Limburg / Universiteit Maastricht
- Zorgverzekeraar CZ

Meedoen?

U kunt contact opnemen met het Programmabureau Trendbreuk via
T 088 880 53 01 of fion.deboer@ggdzl.nl

Tekst: Karin Burhenne

Foto's: Ilse Leijtens

Vormgeving: Margret Reijnders

Ja!